

Bank Barbara, Pázmány Péter Tudomány Egyetem PhD hallgató

MIT KELL TUDNI A PARTIZÁNOKRÓL?

A **partizánok**¹ irreguláris katonai alakulat tagjai, akik egy adott területen a fennálló diktatórikus hatalom vagy a megszálló idegen hadsereg ellen harcolnak.² Ma alapvetően a német megszállás ellen, a második világháborúban küzdő, főként kommunista ellenállókat illetik ezzel a kifejezéssel. A partizánok ugyan nem legális, de koherens ideológia mentén szerveződő félkatonai alakulatok tagjai, akik nemzetük, hazájuk felszabadulása érdekében, egy ideológiáért harcolnak. Bár alapvetően fegyveres harcot folytatnak könnyűfegyverekkel, jellemző rájuk a konspirációs tevékenység, szabotázsakciók szervezése és végrehajtása, kémkedés, a kollaboránsok félreállítás. Nagy előnyük a megszálló hatalommal szemben a hely és a kultúra ismerete, így konspirációs tevékenységüket a civil lakosság soraiba idomulva végzik. Többnyire csak saját országuk területén harcolnak, de van több kivétel is, mint a spanyol polgárháború, vagy Tito partizánjai.

A „partizántaktika” nem erőssége a reguláris haderőből kiemelt csoportoknak, amelyek általában nem voltak kiképezve parti-

zánharcászatra így jutotta előnyhöz a partizánok az erdőségekben, azon terepeken, ahol rejtőzködni lehet.

Nagyon fontos a harcbiztosítás, melyet a lakosság segítségével kell és tudnak megvalósítani. Ha a lakossággal jó viszonyt tud teremteni a partizáncsoport – és ez a legfontosabb létfeltétele – akkor mindig megtudja tőlük, hol van az ellenség, milyen erők felett rendelkezik, mit szokott tenni abban a községben, vagy azon a területen, amelyről szó van. Ott „vételezi”-e az élelmet, ott fosztogat-e, onnan hajt-e el embereket kényszermunkára stb. A lakosság útján való harcbiztosítás csak az igazi partizánoknak sikerülhet. Továbbá: a harcbiztosításhoz tartozik az is, hogy őrszemeket állítsanak fel, amelyek az ellenség közeledtét megfelelő módon jelezni tudják, hogy azután a parancsnok dönthessen, milyen magatartást tanúsítson, visszavonuljon-e, felvegye-e a harcot. Ez természetesen a körülményektől függ és attól, hogy milyen erős ellenség közeledik.

Nagyon fontos a partizán harcászathoz a felderítés. A partizáncsoport parancsnoká-

¹ A **partizán** szó eredete az olasz **partigiano** („párthív, harcostárs”) szóra eredeztethető vissza. A kifejezést először az amerikai függetlenségi háború veteránja, Johann von Ewald használta 1789-es *Treatise on partisan warfare* (Értekezés a partizán-hadviselésről) című munkájában. Ekkor a partizánok feladata az ellenség frontvonala mögé kerülve a kommunikáció megzavarása, az utánpótlási vonalak elvágása és az ellenség figyelmének elterelése volt. Később e hadviselési koncepció mintájára szerveződtek az amerikai polgárháború **partisan rangerei** is.

² Ezzel szemben a gerillák, a terroristák, a fennálló, többnyire demokratikus, de legalábbis legitim hatalom ellen küzdenek, polgárháborús viszonyokat előidézve.

nak mindig tudnia kell, mi van körülötte, hol van az ellenség, mik a szándékai és milyen erővel rendelkezik. Ez akkor is fontos, ha a partizáncsoport egy területet már elfoglalt és azt a harcok bázisává építette ki, és akkor is, amikor a partizáncsoport vonulóban van valamilyen irányban.

A partizán mindent tud, ami körülötte történik, mert mindent felderít, de őrá

Gerő Ernő, P.A. Vihogyec, Vas Zoltán, Nógrádi Sándor

nem tudják, hogy hol van, s rendszerint azt sem, hogy milyen erővel rendelkezik. A partizán tudja, hogy neki ott nem szabad köhögni, vagy tüsszenteni, ha történetesen meg van fázva, mert észrevennék, hogy ember van ott a közelben és akkor felderítenének abban az irányban. Mit csinál hát a partizán? Leveszi a sapkát a fejről és óvatosan abba köhög, vagy tüsszent, így nem hallatszik messzire. A partizánoknak tüzet rakniuk, főzniük is kell valamit, és télen melegedniük is kell. A tűz gyakran ég napal is, de minthogy az ellenség a közelben

tartózkodik, hadicselt kell alkalmazni. Valahol nagy tüzet raknak, ami erősen füstölög, sőt talán a lángja is látható, ám a partizánok nem a nagy tűznél tartózkodnak, hanem attól egy kilométerre, vagy még nagyobb távolságra kisebb tüzet raknak és gondoskodnak róla, hogy ne nagyon füstölögjön. Ott főzik a gulyást, sütik a szalonnát, ott melegszenek. „(...) ha ételt látsz, egyél, ha italt látsz. igyál, ha időd van, aludjál, mert sohasem tudhatod, hogy legközelebb mikor lesz rá alkalmad”³

A partizánharcászathoz tartozik még a nyomok gondos eltüntetése, különösen akkor, ha kis, elszigetelt csoport tevékenységéről van szó, amelynek nagy harci bázisa – olyan, ahol sok fegyveres emberre támaszkodhatna – még nincsen. Gyakran előfordul a partizánharcokban, hogy kis csoportoknak adnak robbantó feladatot.⁴

Kell lennie egy bázisnak, egy biztos pontnak. Olyan központnak – bármilyen kicsi is legyen – amire támaszkodni tudnak, ahova vissza lehet térni, ahonnan adott esetben – ha szükséges – segítséget lehet várni, és kapni, ahol számon van tartva, hogy ki hova ment és ha nem térne vissza, akkor a keresésére indulnak. Aki pedig úton van, azért nyugodt, mert tudja, hogy van egy pont, ahol őt számon tartják, várják, nem tűnhet el nyomtalanul.⁵

A partizán hadviselés történetéről a II. világháborúban

A II. világháború egyik legvitatottabb harci formája volt a partizánharc vagy a másik oldalról nézve a küzdelem a megszállókkal szemben. Az a fajta hadviselés, amelyben civil ruhában, megkülönböztető jelzés nélküli személyek lesben álltak és német kato-

³ D. Kardos Éva: *Üzennek az évek*. Kossuth, Budapest, 1986. 76.

⁴ Bővebben: Nógrádi Sándor: *Új történet kezdődött*. Kossuth Kiadó, Budapest, 1966.

⁵ Uszta Gyula: *A jót akarni kell!* Zrínyi, Budapest, 1989.

nákra vadásztak, teljesen ismeretlen helyzet volt ez a német katonák számára.

A Balkánon, a harc ezen formájának már régi hagyományai voltak.

A Szovjetunióban a polgárháborúig visszanyúltak ennek a harcmódnak a gyökerei. Következésképpen a partizán mozgalom irányítói a kommunisták voltak. A „partizán” kifejezés és mozgalom egy politikai propaganda volt 1939 előtt, és kifejezetten jól működő hálózattal rendelkező Oroszországban, majd a Szovjetunióban. A partizán-harcot 1939-45 között mindvégig folytatták a kommunisták és a nacionalisták a Wehrmacht ellen mind a Szovjetunió területén, és a Balkánon egyaránt. Görögországban ezek a harcok 1947-ben véget értek, amíg a balti államokban és Ukrajnában az 1950-es évek elején fejeződtek be a szovjet diktatúra alatt és ellen.

A Hága-i megállapodás szerint egyes különítmények (partizánok) csak védelmi célra használhatók, abban az esetben, ha megfelelnek az alábbi követelményeknek: Rendelkezniük kell egy felelős vezetővel, aki bizonyíthatóan (rangjelzésekkel, kitüntetésekkel ellátva) az alakulat kijelölt vezetője. A hadviselés szokásai szerint fegyvereiket nyíltan viselik.

Azok az emberek, akik a megszállt területeken így veszik fel a harcot a behatólókkal szemben, azokat a törvény védi és nem eshetnek áldozatul a statárium szigorának.

Az alattomos módon történő harc eredményeként mindkét oldalon növekedtek a zavargások és az erőszakos cselekmények. Erre jó példa a délvidéki partizánműködés 1941-1945 között.

A partizánok sokszor támadták a logisztikai csapatokat, majd gyorsan visszamehettek az erdőbe vagy elvegyültek a polgári lakosság között. Bár kiszámítható volt, sajnálatos módon a partizánok, és a

németek is sokszor könyörtelenül léptek fel a civilekkel szemben. A partizánok loptak, és raboltak a lakosságtól, hogy ők maguk életben maradhassanak. A németek részéről pedig nehéz volt különbséget tenni a helybeli lakos és a partizán között, ezért a németek is több büntetőakciót hajtottak végre az ártatlan civil lakosságon. A „bandaharc” összecsapásai többnyire rövidek és kegyet-

Nógrádi Sándor

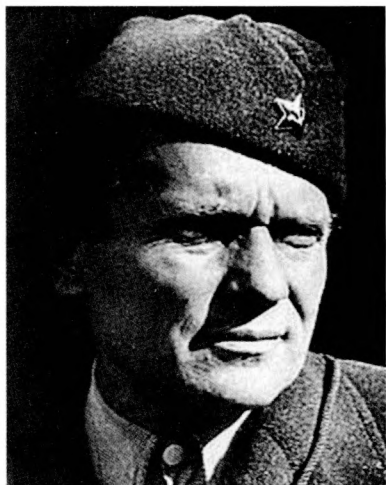
lenek voltak. (A németek banditáknak nevezték a partizánokat.) Többnyire egyik fél sem ejtett hadifoglyokat. A németek napokig kutattak a partizánok nyomai után, mire összecsaphattak velük. Ez kimerítő, és idegörlő is volt számukra.

Partizánharcok kezdete

A Szovjetunióban, a partizánháborúk Sztálin 1941. július 3-i rádió beszéd után követően kezdődtek. Ezt követően minden szovjet ember kötelessége volt, hogy "égve tartsák a lángot" a partizánharchoz. A megszállókat és cinkosaikat lépten-nyomon követték és megsemmisítették vagy keresztül húzták számításukat. Július 16-án Hitler válasza erre a következő volt: "Az oroszok parancsot kaptak a partizánháborúra és ez

az ő javukat szolgálja. Ők most ezzel a lépéssel engedélyt adtak nekünk a partizán tevékenységek felszámolására."

Sztálin első felhívása a partizánharcra süket fülekre talált, mert sok helyen az oroszok felszabadítóként üdvözölték a német katonákat. De egyre inkább terjesztette a szovjet propaganda azt a hírt, hogy a németek válogatás nélkül lövöldözik le a

Tito

szovjet hadifoglyokat, és brutális körülmények között deportálják őket rabszolgamunkára a Birodalomban. A németek a keleti területekre telepítették a közigazgatási egységeiket, és ezzel tökéletes táptalajt hoztak létre a partizán mozgalom híveinek, akik körülbelül 500.000 ezer főt számláltak, és sokszor a németek védelmi vonalai mögött hajtották végre az akcióikat.

A partizánok elleni harc jelentős német erőket kötött le, és vont el a frontvonalaktól. Ezek a partizánok jelentős károkat okoztak a közlekedési útvonalakban és útvonalakon, a katonai infrastruktúrában és a közlekedési eszközökben egyaránt. A hadsereg nagyon jól tudta, hogy egyre nagyobb erőket emészt fel ez a fajta hadviselés. A had-

sereg a háború végéig sikertelenül próbálta kezelni a kérdést, mivel a párt szervezte meg az intézkedéseket. Ezáltal a helyzet mindvégig kezelhetetlen maradt. A Barbarossa hadművelet megtervezése során a német rendőrség főnöke volt Heinrich Himmler és a hadsereg háta mögött végzett biztosítási tevékenység már ekkor igen lassú volt. Sokszor észleltek a vonalak mögött mozgolódó, a Vörös Hadsereg kötelékébe tartozó katonákat és partizánokat. Már egy évvel a háború kitörése után Himmler látta ezt a problémát és fel is hívta erre a figyelmet 1942. július 9-én tartott beszédében. „*Fel kell készülni a partizánok és a banditák elleni harcra, mert ez komolyan veszélyeztetni fogja a sikereinket.*”

Az első komolyabb lépés az volt, hogy az utak és vasutak mellett jobbról és balról 400-500 méteres szélességben kivágták a fákat és a bokrokat, hogy a partizánok ne tudják könnyen megközelíteni a konvojokat. Ezen kívül megerősítették a konvojok védelmét.

Himmler 1942. augusztus 12-én kijelentette: „*(...) a bűnözők és banditák elleni harc elkezdődött!*” A partizánellenes területi harc irányítása a magasabb SS és Polizei vezetők kezébe került. Himmler 1943. június 21-én kinevezte a partizánharc (bandaharc) elleni egységek vezetőjének az SS Polizei hadosztály tábornokát Bach-Zelewski-t.

A Szovjetunió kivül stratégiai jelentőséggel bírt J. B. Tito, aki a jugoszláv „ellenállást” vezette a németek ellen és Angliából, az USA-ból állandó anyagi támogatást kapott, ezáltal a háború végéig nyíltan működő partizánháborút folytatott a német és a magyar hadsereg, illetve lakosság ellen. Csúciszerve a Jugoszláv Népfelszabadító Antifasiszta Tanács (AVNOJ – Antifasisticko Vece Narodnog Oslobođenja Jugoslavije)

volt. Ez a tengelyhatalmak által megszállt területeken, a Jugoszláv Kommunista Párt által megszervezett népfelszabadító ellenállási mozgalom politikai szerve volt. 1942. november 26-án alakult meg a partizánok által már felszabadított területen. Az első, alakuló gyűlésekre 1942. november 26-án került sor Bihać-on – Bosznia észak-nyugati részén – az összegyűlt partizánvezetők részvételével. A tanács vezetője Josip Broz Tito volt. Az alakuló gyűlésen a célokat a következő pontokban fogalmazták meg: 1. demokrácia, 2. az etnikai kisebbségek jogai, 3. a magántulajdon sérthetetlensége, és 4. a gazdasági önállóság.

Az AVNOJ **második** ülését 1943. november 21. és 29. között a boszniai Jajcében hívták össze. Ezt szintén Tito vezette, aki az AVNOJ-t a legfelsőbb végrehajtó szervnek nevezte ki. Ezen a tanácskozáson: 1. megszületett az ország háború utáni berendezkedésének terve, amely szerint Jugoszlávia szövetségi állam lett; 2. megválasztották a Jugoszláv Népfelszabadító Bizottság (*NKOJ* – *Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije*) tagjait, akik az ideiglenes kormány feladatit látták el; 3. Titónak a Jugoszlávia marsallja címet adományozták és megválasztották az ország miniszterelnökének; 4. az emigráns kormányt megfosztották hatalmától; és 5. megtiltották II. (Karađorđević) Péter király visszatérését az országba, amíg népszavazás nem dönt a monarchia státuszáról. 1943. decemberében Rooseveltt, Churchill és Sztálin a partizánok támogatása mellett döntött, és egyben felhagytak a csetnik mozgalom támogatásával. Az AVNOJ **harmadik** ülésére már Belgrádban került sor 1945. augusztus 7. és 10. között.

A délszláv állam létrehozásához 1944. őszén, a kommunista partizánmozgalom győzelmének küszöbén értek meg a feltételek. Az ukrán, majd a balkáni front össze-

omlása után Erdély, Bánság, Bácska és Baranya magyar és német lakosságának egy része menekülve hagyta el szülőföldjét. 1944. október elején, amikor a szovjet haderő a szerbiai Bánság területére lépett, a délvidéki magyar közigazgatás evakuációja már egy hónapja tartott. A gyorsan visszavonuló magyar haderővel mintegy 14 ezer, 1941 folyamán áttelepült csángó és több

Kádár János és Tito

ezer, zömmel 1941-ben érkezett közalkalmazott menekült, hagyta el a területet. Tito partizánserege a szovjet csapatokkal együtt nyomult előre. Az 1943. november 29-én, a boszniai Jajce városában megtartott Jugoszláv Népfelszabadító Antifasiszta Tanács II. ülésén arról beszéltek, hogy a háború befejeződésével, az új országban minden nemzetiség egyenjogúságot kap.

A Bácska-Baranyai Partizánosztog főparancsnoksága által kiadott és terjesztett röplapok 1944. elején is harcba hívták a magyarokat a fasiszták ellen. 1944. őszén, a győzelem küszöbén azonban kiderültek a valós tervek, lehullott a lepel a partizánok terveiről a magyar és a német lakossággal kapcsolatban.

Az észak-bánsági kerületi Népfelszabadító Bizottság 1944. szeptemberi felhívásában már utalt arra, hogy németek és magyarok hasonló bánásmódban fognak részesülni. A Vajdasági Tartományi Pártvezetőség október 2-ai körlevele kimondta: „A leghatározottabban le kell számolni az 5. hadosztlyal, elsősorban a megszállók közvetlen támogatóival. A pártszervezeteknek a legsokoldalúbb segítséget kell nyújtaniuk az OZNA [Odeljenje za Zaštitu Naroda, magyarul Népvédelmi Osztály] szerveinek a háborús bűnösök felkutatásában, elsősorban a svábok és a magyarok soraiból, akik népeinket öldösték, üldözték és fosztogatták...”. A szovjet csapatok és a partizánok által elfoglalt területeken népfelszabadító bizottságok alakultak. Ezek lettek a hatalom képviselői. A népfelszabadító bizottságok megkezdték a vélt vagy valós háborús bűnösök felkutatását, és a bizottságokhoz futottak be a szerb lakosság feljelentései, amelyek alapján elkészítették a listákat a letartóztatandó személyekről. Szerepük volt az ítélezésben, de a halálos ítéleteket rendszerint valamelyik helyben lévő partizánosztag hajtotta végre.

Tito a Magyarországhoz tartozó területen különösen keményen akart fellépni. Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg főparancsnoksága 1944. október 17-én a katonai közigazgatás bevezetését rendelte el Bácska, Baranya és a Bánság területére. Az intézkedés deklarált célja a térség szinte érintetlen gazdasági potenciáljának megszerzése volt. A valóságban a gazdasági szempontoknál azonban jóval fontosabbak voltak a politikai és az etnikai elképzelések. A katonai közigazgatás élére Ivan Rukavina vezérőrnagyot nevezték ki. Rukavina az október 22-én kiadott felhívásában nyíltan kijelentette, hogy az intézkedésre „a nemzeti jövője és e területek délszláv jellegének

megőrzése” miatt van szükség. A katonai közigazgatás bevezetése után a megtorlásokat döntően a Vajdasági Tartományi Pártvezetőség 1944. október 2-án kiadott körlevelében már az OZNA, a Népvédelmi Osztály hajtotta végre. Ezt a hírhedt szervezetet a Jugoszláv Népfelszabadító Partizánosztagok Főparancsnokságának 1944. május 13-án kiadott utasítása hívta életre. Elsődleges feladatuként meghatározták az ellenséges kémek felderítését és megsemmisítését, de 1944 augusztusától a tevékenysége már kiterjedt a „nép ellenségeinek” likvidálására is. Erre a célra a főparancsnokság, hét hadosztályból és számos brigádból álló speciális OZNA hadtestet szervezett. A háború utolsó hónapjaiban a már általános állambiztonsági feladatokat ellátó szervezet az új jugoszláv, kommunista hatalom kiépítésének legfőbb eszközévé vált.

Az OZNA-különítmények és a különböző partizánegységek által végrehajtott tömeggyilkosságok mellett a magyarok és a németek kollektív büntetését szolgálták a „fasiszta gyűjtőtáboroknak” nevezett kényszermunkatáborok. A Vajdaság területén körülbelül 40 internálótáborot állítottak fel, amelyekbe közel 200 ezer, főleg német nemzetiségű embert hurcoltak. A magyarok főleg a Járeken (Tiszaistvánfalva), Szabadkán, Újvidéken, Kikindán Zomborban, Versecen, Nagybecskereken, Topolyán létesített internálótáborokba kerültek.

Érdemes még megemlíteni a Londonban működő Lengyel Emigráns kormány vezette Lengyel Nemzeti Hadsereget (Armija Krajova), amely mintegy 300 ezer taggal működött. A varsói felkelés, 1944 augusztusában a Vörös Hadsereg megérkezését követően tört ki. Veszteségük kb. 18 ezer fő, amíg a németek veszteségei mintegy 10 ezer fő halott, 7 ezer eltűnt és 9 ezer sebesült.

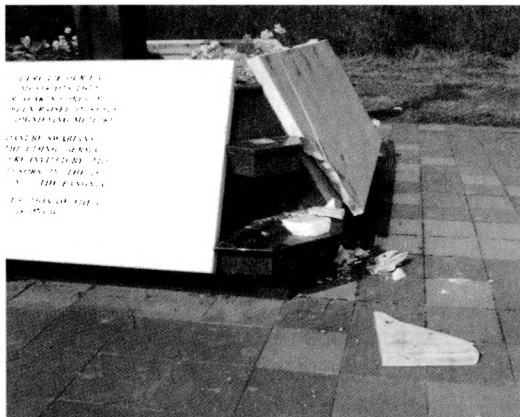
A második világháború folyamán a tengelyhatalmak megszállása alatt álló területeken bontakoztak ki partizánok mozgalmak. Jelentős partizán-tevékenység volt Franciaországban, Olaszországban, Lengyelországban, a Baltikum országaiban, Ukrajnában, Jugoszláviában, Görögországban és Albániában. A második világháborút követően Észtországban, Lettországban, Litvániában, Kelet-Lengyelországban és Romániában folytattak a megszálló szovjetek ellen partizán-hadviselést.

Tito partizánok között

Jugoszláv partizánmozgalom: A Jugoszláv Királyság szétesése után a tengelyhatalmi megszállás ellen szinte az első pillanattól kezdve szerveződtek ellenállócsoporthok. A jugoszláv királyi hadsereg katonái közül sokan nem adták meg magukat, hanem fegyvereiket megtartva egyszerűen hazamentek, illetve a hegyekbe és erdőkbe húzódtak. A fegyveresek a térség évszázados hagyományainak megfelelően harcot kezdtek a megszállók, helyi kollaboránsaik, továbbá a civil lakosság ellenségnek tekintett része és egymás ellen is. 1942-ben a kommunista ellenállókból és a hozzájuk csatlakozott fegyveres csoportokból létrejött a Jugoszláv Népfelszabadító Hadsereg és Partizán Különítményei nevű szervezet. A Josip Broz Tito vezette partizánmozgalom fő bázisa kezdetben Bosznia és Észak-Nyugat Szerbia volt. A partizánok többsége a szerbek közül került ki, de a mozgalom soraiban jelentős volt a horvátok aránya is. A partizánhadsereg többnemzetiségű jellege ellenére egyes osztagai gyakran vettek részt a különböző délszláv közösségek közti etnikai elvű helyi leszámolásokban. Miután a németek 1941 végére katonai vereséget mértek a csetnik mozgalom felkelőire, a tengelyhatalmak elleni küzdelem élére a partizánhadsereg állt, amely 1943-ra már több százezres harcoló erővé vált. Ugyanettől az évtől kezdve a szövetségesek a légi úton szállított utánpótlás döntő részét a partizánoknak juttatták, és a csetnikek támogatását fokozatosan megszüntették. Szintén 1943-ban a szövetséges nagyhatalmak teheráni konferenciája a partizánokat ismerte el a Jugoszlávia területén működő törvényes haderőnek. 1944-re a partizánok már az ország jelentős részét tartották uralmuk alatt. 1945 elejére leszámoltak Jugoszlávia külső- és a kommunista párt belső ellenségeivel is. A tengelyhatalmi erőket visszavonulásra kényszerítették, vérbe fojtották a koszovói függetlenségi mozgalmat, megsemmisítették a szlovén antikommunista erőket, illetve megdöntötték a Független Horvát Államot. A csetnikek java része az 1944-ben meghirdetett amnesztiák nyomán csatlakozott a partizánokhoz, a maradékukat likvidálták. A partizánok, hogy az ország délszláv jellegét biztosítsák, 1944 második felétől véres kampányt indítottak a német, az olasz, az albán és a magyar kisebbség ellen. Az új, kommunista Jugoszlávia alapjainak formálódásával Tito partizánhadserege is új nevet kapott, s 1945. március 1.-én felvette a Jugoszláv Hadsereg nevet. (Forrás: Terror Háza Múzeum honlapja)

Megrongálták a gádori Német Emlékművet

2012. márciusában vandálok megrongálták a gádori Német Emlékművet. Az emlékmű helyén állt az a II. világháború utáni német gyűjtőtábor, amelyben 1945 márciusától 1948 januárjáig nyolcezeren haltak meg az embertelen bánásmód következtében.

Beck Antal, a Szent Gellért Német Egyesület elnöke, a Német Nemzeti Tanács alelnöke akkor szembesült a történelemmel, amikor munkatársaival az emlékműnél járt felmérni, milyen tavaszi teendőket kell elvégezni. Jelentette a rendőrségnek az esetet. A rendőröktől azt a választ kapta, hogy tudnak róla, a gádori helyi közösség jelezte a történeteket, és a nyomozás folyamatban van.

Hétfőn, március 5-én Beck Antallal **Mandler László**, a Német Nemzeti Tanács elnöke is a helyszínen járt, és ekkor derült ki, hogy a rombolás nem korlátozódott az emlékműre. A néhai német temető kálváriaépületének faláról lefeszítették az első emlékjelként állított keresztet és az emléktáblát.

Az NNT előjáróit fogadta **Saša Dmitrašinić**, a rendőrség főparancsnoka, és azt ígérte, munkatársai mindent elkövetnek a tettesek kézre kerítéséért és méltó megbüntetéséért.

Az NNT sajtóközleményben ítélte el a történeteket, hangot adva a reménynek, hogy a gaztett elkövetőjét nem politikai, illetve nemzetgyűlöleti érzelmek sarkallták, ahogyan annak is, hogy a rendőrség beváltja a tettes leleplezésének és megbüntetésének ígértét, mert ez a legkevesebb, amivel enyhíthető a tömegsírban elhantoltak hozzátartozóinak megbántódottsága.

F.C.ZS.